

Van de redactie

Eens te meer blijkt dat ons Maandblad gelezen en gebruikt wordt; ik heb daar op deze plaats al eens eerder op mogen wijzen. Artikelen in het Natuurhistorisch Maandblad worden ook elders veelvuldig geciteerd en geven soms aanleiding tot berichten in de dagbladpers. In dit nummer beschrijft de heer Van der Ham, amateur-paleontoloog te Delft, naar aanleiding van een artikel in een vorig Maandblad, een door hem gevonden fossiele zeeëgel die tot een soort blijkt te behoren die nog niet eerder in Nederland was gevonden. Een uitgebreide beschrijving is hier dan ook zeker op zijn plaats.

De heer Van Nieuwenhoven beschrijft een geheel ander unicum: de merkwaardige bloeiwijze van de Banks- of Struikden die te vinden is op het landgoed De Hamert in Noord-Limburg. Het artikel van de heer Lenders behandelt de resultaten van een onderzoek aan amfibieën in Midden-Limburg, het Staatsnatuurreserveaat De Zoom bij Nederweert. Tijdens dit onderzoek is een inventarisatiemethode met het gebruik van amfibieën-fuiken uitgeprobeerd.

In vele opzichten uniek is de bijdrage van de hand van de heer Garcet. Nooit eerder werd uit zijn privé-dagboek gepubliceerd. Op het grote belang van de vondsten en nauwgezette beschrijvingen daarvan, wijst de heer Bless (die het artikel vertaalde) in een korte inleiding bij het verhaal. Een aantal onderdelen uit de privé-verzameling van de heer Garcet is voor de eerste maal in Nederland tentoongesteld in de zeer bijzondere tijdelijke tentoonstelling over Mosasauriërs in het Natuurhistorisch Museum Maastricht.

Verder treft U een aflevering aan van de rubriek Uit de Flora van Limburg waarin enkele opvallende waarnemingen van planten zijn opgenomen. In dit verband is het wellicht goed erop te wijzen dat bij de Studiegroepen van ons Genootschap speciale waarnemingskaarten of -formulieren verkrijgbaar zijn waarop U waarnemingen kunt doorgeven.

Dit Maandblad besluit met enkele korte mededelingen en enkele boekbesprekingen.

Douwe Th. de Graaf

Verslagen van de maandelijkse bijeenkomsten

Te Heerlen op 11 oktober 1982

Voor een goed bezochte bijeenkomst bracht de heer R. Kerstens zijn lezing over insecten en bloembestuiving. Begonnen werd met een historisch overzicht van de bloembioïogie, b.v. de waarneming van Arestoteles dat honingbijen per vlucht slechts 1 bloemsoort bezoeken en van Vergilius dat honingbijen aan de achterpoten stuifmeel meedragen. Hij meende echter dat het steentjes waren om tijdens het vliegen het evenwicht te bewaren. De functie van het stuifmeel voor de zaadvorming bij planten werd aangetoond door de proeven van Sprengel. Hierbij ontstonden in gesteriliseerde bloemen geen kiemkrachtige zaden. Het stuifmeel van planten bleek een zelfde functie te hebben als de zaadcellen bij dieren.

De studies van Darwin leverden veel

bijdragen tot inzicht in de bloembioïogie. Bloemen zijn vaak 2-slachtig, zoals we dat ook bij veel lagere dieren zoals slakken en wormen zien. Voor veel planten blijkt voortdurende zelfbestuiving ongunstig in verband met de evolutie en degeneratie.

Een groot aantal maatregelen tot het voorkomen van zelfbestuiving werd besproken, o.a. eenslachtige planten, ongelijke rijpheid van stempel en meeldraden, meervormige bloemen, gedeeltelijke of gehele steriliteit voor eigen stuifmeel. Naast insecten kunnen ook allerlei andere dieren voor de bestuiving zorgen. Hiervan werden talrijke voorbeelden van aanpassing in kleur, vorm en geur besproken.

De dressuurproeven van Von Frisch hebben inzichten gegeven over het waarnemingsvermogen van insecten.

Honingbijen bleken geen rood, maar wel ultraviolet licht te kunnen zien. Bij kleurproeven bleek reeds na 3 aanbiedingen van nectar op een bepaalde kleur, dat deze kleur "geleerd" was. Geur bleek bij het leren aan een bepaalde tijd van de dag gebonden te zijn, bloemen geuren ook op bepaalde tijden van de dag. Aan de hand van sporen op een bestoven glaasje bleek dat vlinders het honingmerk van achter het glas geplaatste bloemen inderdaad als wegwijzers naar de nectar gebruiken.

Uit waarnemingen zijn nog vele nieuwe gegevens te verkrijgen. Vaak verkleuren bloemen tijdens de bloei, bijv. bij de Paardekastanje verkleurt het honingmerk na het bestuiven van de bloem. De voordracht toonde aan dat hoewel al veel over de bloembioïo-